

Roela Keskkool

ROELA TULETÕRJE SELTSI AJALOOST 1909-1940

Kodu-uurimistöõ

Koostaja: Malle Pärlin (10. klass)
Silva Junolainen (9. klass)

Juhendaja: Maret Tralla

Roela 1984

SISUKORD

Sissejuhatus	3
1. Tuletõrje ajaloost	4
2. Roela Vabatahtlik Tuletõrje Selts aastatel 1909-1940.....	5
Kokkuvõte	9
Kasutatud kirjandus	10

SISSEJUHATUS

Noortuletõrjajate üleliiduline tegevusvõistlus toimub 1982-1985 aastani. Tegevusvõistluse üks suundadest on „Mineviku jälgedel“. See tegevussuund näeb ette koguda tuletõrjeajaloolisi esemeid, dokumente, raamatuid, fotosid ja organiseerida kogu koolipere kohtumisi tuletõrjeveteranidega.

Roela Keskkoli VTNS-i liikmed hakkasid uurima Roela tuletõrje ajalugu. Kohtusid tuletõrjeveterani Jaan Väinastega 1983. a. 16. aprillil. Külastasime tuletõrjeveterani Jaan Jürna ja ise-tegevuslase Marta Seveli kodu. Nende inimeste mälestuste järgi ongi koostatud antud töö.

1. TULETÕRJE AJALOOST

Tuletõrje põhiülesanded on tulekahjude tekke ja leviku põhjuste ning kustutamise võimaluste selgitamine, ennetusabinõude rakendamine, isikkoosseisu ettevalmistamine ja tulekahjude kustutamine.

NSV Liidus jaguneb riiklik tuletõrje sõjaväestatud ja kutseliseks tuletõrjeks. ENSV-s on sõjaväestatud tuletõrje Tallinnas, teisi suuremaid linnu ja rahvamajandusobjekte kaitsevad kutseliste tuletõrje üksused. Peale selle tegutsevad vabatahtliku tuletõrje üksused. Eesti NSV-s alluvad need Eesti Vabariikliku Vabatahtliku Tuletõrje Ühingu.

Tuletõrjetehnika arengule pandi alus antiikajal. Umbes 250. a. e.m.a. ehitas Kreeka mehaanik Kresibios 2-silindrilise käsipritsi. 1. saj. kasutati Roomas tule kustutamisel veega täidetud nahkkotte, millele jalaga surumisel paiskus vesi 1,5 m pikkusest voolikust välja.

Londonis kehtestati tuletõrjemäärustik 1189. a. Lihtsamate käsipritside kasutamise kohta on andmeid 14. sajandist. Massiliselt hakati käsipritse tootma 17. sajandil.

Venemaal kehtestati esimesed tuletõrjemäärused 16. sajandil. Kutseline tuletõrje loodi 1803. a. 1892. a. asutati Peterburis Ülevenemaaline Tuletõrjeliit.

13. saj. I poolel Tallinnas kehtinud Riia õiguses leidub tuletõrjealaseid sätteid. Tuletõrjemäärustik kehtestati Tallinnas 1560. a. Tartus 1685. Eesti vanim tuletõrjeorganisatsioon oli Mustpeade vennaskonna tuletõrjekomando, mis moodustati 1788. a. Tallinnas. 14. augustil 1862. a. asutati Tallinna Vabatahtliku Tuletõrje Ühing (praegu Tallinna Tuletõrjeühing). Kutselise tuletõrje komando moodustati Eestis 1919. a. Suhteliselt suure tuletõrjepritsi olemasolu kohta on andmeid aastast 1698, esimene mehhaaniline tuletõrjeredel osteti 1873, auruprits 1882. a.

2. ROELA VABATAHTLIK TULETÕRJE SELTS AASTATEL 1909-1940

Roela Vabatahtlik Tuletõrje Selts asutati 1909. a. Asutajateks olid:

Juhan Jürna
Juhan Pilli
Aleksander Kärdi
Mihkel Soone
Toomas Veiman
Aleksander Veiman
Mihkel Nirgi
August Kulpas
Eduard Kello
Aadu Nirgi

Kõik need inimesed on nüüd surnud.

Pärast põhikirja kättesaamist toimusid valimised.

Valiti esimeheks – Eduard Kello
Komando juhiks – Aadu Nirgi
Kirja toimetajaks – August Kulpas
Kassapidajaks – Juhan Jürna

Seltsil puudus esialgu raha, selleks korraldati pidusid ja näitusmüüke, millised toimusid rehelustes ja koolimajades (tegelasi ei tea).

Esimene tugevajõuline käsiprits osteti 1914. aastal. Käsipritsi pidid pumpama 8 tugevat meest. Osteti ka 25 sülda (u. 53 m) voolikuid, 10 tuletõrje kiivrit (vasksed) ja 10 tuletõrje vööd.

1918. aastal valiti esimeheks – August Paas
Komando juhiks – Mihkel Soone
Kirja toimetajaks – August Kulpas
Kassapidajaks – Juhan Jürna

1920. a. valiti esimeheks – Aleksander Reemi. Liikmed jäid endised.

1923-1930 oli esimeheks – Mihkel Soone
Komando juhiks – Aleksander Reemi
Kirja toimetajaks – Jaagup Ment
Kassapidajaks – Juhan Jürna

1923. a. algas tuletõrje seltsi oma maja ehitamine. See toimus esimees Soone algatusel. Samal ajal toimusid korjandused liikmetelt materjali näol. Algas ehitus.

Aleksander Reemi, Roela Tuletõrje Seltsi esimees 1920-1923.

Alusmüür laoti Mustvee meeste poolt. Puitmaterjal, mis oli kogutud ja ostetud, lõigati laudadeks Roela mõisniku Hans Wrangeli vabrikus tasuta. Ehitus aga nõudis palju raha, selleks aitasid kaasa kohalik Muusika ja Kirjanduse Selts ning Roela Ühisuse kauplus. Maja ehitajaks oli kohalik mees Johannes Vakker (Vagur). Maja valmis 1925. aasta oktoobris. Samal ajal peeti ka esimene pidu.

Roela Tuletõrje Seltsimaja. Ehitati 1922. Põles ära 1943.

Aktiivsemad isetegevuslased: Marie Kingsepp (Kaasik), Marta Sevel, Ida Kask, Johannes Raudsepp, Noora Silvere, Anete Nurm, Villem Ööpik, Johannes

Kask, Rudolf Eigi, Johannes Kärdi, Leo Piirsalu, Jaan Väinaste.

Lavastati rida näidendeid. Paremini õnnestusid „Kosjasõit“, „Lõbus talupoeg“, „Miku Märdi“, „Pisuhänd“, „Tuulte pöörises“, „Püve talus“, „Libahunt“, „Kauka jumal“, „Neetud talu“, „Enne kukke ja koitu“, „Põrgupõhja uus vanapagan“. Osa näidendeid lavastas „Estonia“ näitleja R. Kuljus. Kostüüme laenutati „Estoniast“ tasu eest.

Peale avapidu anti Roela Ühisuse kauplusele osa ruume üürile, sest võlad tuli tasuda.

Roela Tuletõrje Seltsimaja näitlejad 1932. a.
Vasakult esimeses reas kuues R. Kuljus.

1927. aastal osteti teine käsiprits. 1929. aastal osteti Rakvere Tuletõrjelt 2 kasutatud käsipritsi.

1930. aastal valiti esimeheks Julius Truupõld, kompanii ülemaks Jaan Väinaste (sel aastal komandod nimetati ümber kompaniideks), kirjatoimetajaks Jaagup Ment ning kassapidajaks Juhan Jürna. Sellel aastal valiti endine esimees Mihkel Soone vallavanemaks.

1932. aastal osteti üks uus käsiprits ja 5 hüdropulti. Samal aastal toimus ka uued valimised. Esimeheks valiti Julius Reiner, kompanii ülemaks Jaan Väinaste, kirjatoimetajaks Leo Piirsalu, kassapidajaks Juhan Jürna.

Roela Tuletõrje Seltsimaja lauljad 1932. a.

Teises reas paremalt neljas on Marta Sevel, koorijuht Kask on esimeses reas viies.

Roela Tuletõrje Seltsi liikmed tuletõrjeplatsil 1934. a.

1935. aastal osteti Roela mõisast kasutatud mootorprits ja voolikuid tuletõrje liidust. Samal aastal toimusid valimised ja esimeheks valiti Julius Mägedi. Teised liikmed jäid endised.

1937. aastal osteti pruugitud auto „Ford“. Hind oli 1300 krooni. Juhtideks olid J. Pukk ja K. Kruve.

Roela Tuletõrje pritsikuur 1984. a.

Tuletõrjeveteran Jaan Väinaste Roela Keskkooli noortuletõrjajate tegevust jälgimas 1983. a.

KOKKUVÕTE

Roela Tuletõrje Selts aastatel 1909-1940 kujunes üheks elujõulisemaks tolleaegsete seltside hulgas. Seltsi tegevus haaras valdava osa noortest, mis võimaldas luua suhteliselt kõrgetasemelisi kollektiive mitmete isetegevusalade harrastamiseks (laulukoor, näitering, puhkpilli-orkester). Mõningal määral toimus ka seltsi tegevuse raames kehakultuuri ja spordi arendamine mitmesuguste võistluste näol. Kahjuks puuduvad andmed seltsi põhitegevuse efektiivsuse hindamiseks. Nii ei ole teada otsese tuleohutuse tegevuse sisu ja tulemusi (tuleõnnetuste vähenemine või otsene vältimine). On andmeid tuletõrje seltsi maa eralduse kohta, samuti on veel alles tolleaegset inventari, kuid täpsema ettekujutuse saamiseks on võimalusi veel küllalt. See oleks noortuletõrjajatele tänuväärne ülesanne oma tegevuse mitmekesistamise huvides.

KASUTATUD KIRJANDUS

1. ENE nr. 8. Tln. 1976.
2. Roela Tuletõrje Seltsi kassaraamat aastatel 1926-1929 ja aastatel 1935-1936.
3. Jaan Väinaste, Jaan Jürna ja Marta Seveli mälestused.
4. Fotod saadud Jaan Väinastelt, Jaan Jürnalt ja Marta Sevelilt. Reproduktsioonide autor Asser Tralla.